

MENS en Wereld

jaarlijks beraad

de mens in staat stellen datgene te doen wat hij behoort te doen is een moeizaam karwei, dat voortdurend het uiterste van onze inspanning vraagt.

Bij de bezinning op onze taak voor het komende jaar zal daarom de nadruk op deze verbreding van de humanistische gedachte vallen, naast de voortdurende uitbreiding van het

werk in onze gemeenschappen en in de sector van de geestelijke verzorging. Opnieuw zal een beroep gedaan moeten worden op de nooit af-latende toewijding van onze bestuurders en functionarissen, zal door kleine arbeid de invloed en betekenis van het Verbond versterkt moeten worden. Het is overigens opmerkelijk dat in andere kringen die betekenis dikwijls juist geschat wordt dan door ons zelf, die nog wel eens aan „understatement“, aan onderschatting en al te grote bescheidenheid lijden.

Dat b.v. in het afgelopen jaar zich discussies hebben gevormd rond het probleem van de openbare school is voor een niet gering deel het gevolg van het feit dat in onze kring voor dit vraagstuk de aandacht is gevraagd, met name door de boeiende redevoering van dr. Brandt Corstius op het vorige congres. En als enkele dagen na onze bijeenkomst in Wageningen onze algemeen voorzitter dr. van Praag op uitnodiging van onze Amerikaanse zusterorganisatie naar de Verenigde Staten gaat voor het houden van een reeks lezingen, betekent dat ook dat men verwacht van de voorzitter van de Nederlandse humanistische beweging iets te horen over de manier waarop wij het hier doen.

Men heeft zich in enkele gemeenschappen terecht afgevraagd of het niet wenselijk is de grote hoeveelheid werk die de voorbereiding van een congres onvermijdelijk met zich meebrengt te verminderen door om de twee jaar een werkcongres te houden. Er valt over te praten, maar de stimulerende invloed „het opladen van de accu“ die er voor de deelnemers van uitgaat is de moeite wel waard. Niemand wenst dit te missen, ook al lijkt voor een buitenstaander de agenda niet zo aantrekkelijk. Wat voor de zondagmorgenzitting op 20 april zeker niet opgaat, omdat deze bijeenkomst door de te houden toespraken een bijzonder actueel karakter draagt. We mogen daarom verwachten dat leden en belangstellenden die niet al te ver van Wageningen wonen, de gelegenheid zullen benutten om door hun aanwezigheid de betekenis van dit jaarlijks beraad nog eens te onderstrepen.

POLLET

W ie volgende week naar Wageningen gaat om als afgevaardigde van zijn gemeenschap of als belangstellende het 12de jaarlijkse congres van het Verbond bij te wonen zal het voorrecht hebben een van de belangrijkste gebeurtenissen in het leven van onze organisatie mee te maken. In het nog niet zo erg jonge maar wel bestaen van de humanistische beweging in Nederland is het jaarlijks beraad niet alleen een noodzaak maar een hartverwarmende samenkomst van mensen die weten dat er in deze wereld iets van hen verwacht wordt.

Verrassingen en sensaties zal het congres ver-moedelijk niet opleveren. Het zal zich bezig houden met het werk dat in het afgelopen jaar werd gedaan, zich bezinnen op de taken die voor ons liggen en zich rekenschap geven van de plaats die het Verbond inneemt en de verantwoordelijkheid die hieruit voortvloeit, ook voor ieder lid afzonderlijk.

Dat de financiële positie zorgelijk blijft is oud nieuws. Ook de grootste zuinigheid kan niet verhinderen dat de lasten stijgen en voortdurende nieuwe taken moeten worden aan-gepakt. Al te veel werk moet al blijven liggen, eenvoudig omdat er geen geld voor is en de vooruitzichten niet rooskleurig zijn. Het zal overigens iedereen verhu-bergen dat de belangstelling en daardoor de inkom- sten van ons conferentie- en vakantietoerisme „De Ark“ zich in een voortdurend stijgende lijn be- vinden.

Duidelijk komt uit het jaarverslag ook naar voren, dat de invloed van het humanisme op de meningsvorming toeneemt en aan invloed wint. Radiolezingen, conferenties, publicaties werken aan de verbreding van de humanistische ge-dachte mee, al zal ongetwijfeld menige congres-bezoeker de verzuchting slaken dat het nog on-voldoende is. Men zal echter van het humanisme niet het toverwoord kunnen verwachten dat in een oogwenk onverschilligheid omzet in actieve belangstelling. Het wekken van de krachten die

Het vraagstuk van de verhouding tus- sen staat en kerk behoort tot de moeilijkste in de menselijke samenleving. Ieder die daarover, positief (staat en kerk één) of negatief (volledige scheiding) een eenvoudig oordeel uitspreekt is er al daar-om naast. Er is een toenemende neiging in de wereld om kerk en staat zoveel mo- gelijk te scheiden, waardoor zowel het geloofleven zuiverder kan worden als ook de politiek minder vertroebeld, om- dat de afschrikwekkende voorbeelden van de eenheid – protestant of R.K. – over- duidelijk zijn in geschiedenis en heden. Maar er zijn sterke tegenstromingen die juist de andere kant op willen. Het vraag- stuk van het huwelijk blijft een vraag- stuk, omdat juist hier de terreinen voor de gelovige bijeenkomen.

*

U kent het geval. De bisschop van Pra- to heeft een echtpaar, dat niet in de kerk wenste te trouwen openlijk beschuldigd van in schandelijk concubinaat te leven en voor openlijke zondaars uitgemaakt. De bisschop werd, wegens smaad, ver- oordeeld en een groot deel van de R.K. wereld is verontwaardigd over dit vonnis. Op de foto ziet u Lorraine Bellandi, de dame in kwestie, bij het verlaten van de rechtzaal. De beoordeling van deze zaak is niet eenvoudig voor iemand die zich vrij weet van anti-papisme en die tracht na overleg te oordelen. „Schande over zo'n vonnis“, „lekker veroordeeld“ is re- denen in wit en zwart, dus fout.

*

Natuurlijk mag en moet een bisschop zo denken, natuurlijk moet hij zijn gelo- vigen behouden voor een huwelijk buiten de kerk. Maar mag hij openlijk mensen belijden? En dit is het punt. De grondwettelijke rechten van iedere burger moeten gerespecteerd worden te- gen inbreuk, van wie ook. De bisschop heeft mensen belidigd door ze in een herderlijk schrijven voor openbare zon- daars uit te maken. Daarom en alleen daarom is hij, door de rechtbank, veroor- deeld. De kerk hoeft niet het recht te heb- ben wie dan ook te belidigen. Ik ben zo vrij te geloven, dat iedere Katholiek het hiermee eens zou kunnen zijn, als hij alles afwoog.

De voorjaarslanddag van de Humanistische
Stichting Socrates wordt dit jaar gehouden op
zondag 11 mei in de gebouwen van de Interna-
tionale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort
en heeft als onderwerp:

Psychologie en Humanistisch mensbeeld

spreeker: Prof. Dr. T. ten Have
voorzitter: Prof. Dr. G. Stuijveling

Aanvang 10.30 uur, sluiting 16.15 uur.
Kosten: f 3,- voor donateurs en contribuanten
f 0.60 (alles incl. koffie en thee).
Een lunch kan gereserveerd worden voor f 2.60
p.p. incl. Aanmelden en inlichtingen:

HUMANISTISCHE STICHTING

SOCRATES

Oudegracht 152, Utrecht

LANDDAG
11 MEI

12 april 1958

EERSTE LENTEDAG

J. C. Bloem, uit „Verzamelde gedichten“, uitg. A. A. M. Stols,
s-Gravenhage 1953.

Weer de lente. De verbijsterende oogen,
Fleude in het winters bleek gezicht,
Zien de huizen en de bruggebogen
Op en neer gaan in het wankel licht.
Zien en zien niet door de duistelingen
Van de weer onetindige rivier,
Zon en water kruisen daar hun klagen
En het hart is bonzend en niet hier.
Weer een lente en de haar bitter-eigen
Zijte geur, die langs de kaden glijdt.
Is 't het rij, dat stroomopwaarts komt stijgen
Of de zeelucht van de eeuwigheld?

Nu beweert de Spaanse regering
wel, dat de stakingsbeweging
wordt gestuwd door „communis-
tische en vreemde elementen“.
Wij herinneren ons dergelijke
dooddoeners nog te best uit de be-
zettingsstijd om er veel geloof aan
te hechten. De Falangisten kun-
nen nog zo fel pressie uitoefenen,
denken nooit geheel doden.

Spanje begint langzaam een
klassiek voorbeeld te worden
van de waarheid, dat de vrije men-
selijke geest nooit geheel en al
kan worden vernietigd. Na rond
25 jaar dictatuur tonen nog altijd
grote groepen der bevolking hun
afkeer van het Franco-bewind, dat
Kort geleden hebben in Barcelona
weer 50.000 arbeiders gestaakt:
een daad waarvoor zonder twijfel
moed nodig is.

Opmerkelijk vinden wij nog al-
tijd, dat de pers van het volk, dat
de naam heeft het meest gereser-
veerde ter wereld te zijn, in sensa-
tie- en schandaaljournalistiek voor-
aan staat. Wie deze dagen de En-
gelse bladen heeft ingezien zal
(weer) verstomd staan over haar
grote karakter. Daar kunnen de
meest sensationele Nederlandse
kranten niet aan hippen.

Nog een ander gesol trof ons:
dat met de meest persoon-
lijke, leerste gevoels van ko-
ningskinderen. Een man als Peter
Towson kan niet even zijn neus
laten zien in Engeland, laat staan
hem en stellen hem de brutaleste
vragen over zijn verhouding tot de
zuster der Britse koningin.

Opmerkelijk vinden wij nog al-
tijd, dat de pers van het volk, dat
de naam heeft het meest gereser-
veerde ter wereld te zijn, in sensa-
tie- en schandaaljournalistiek voor-
aan staat. Wie deze dagen de En-
gelse bladen heeft ingezien zal
(weer) verstomd staan over haar
grote karakter. Daar kunnen de
meest sensationele Nederlandse
kranten niet aan hippen.

Er zal wel geen speld te win-
gen zijn tussen die louter juridi-
sche vertogen, maar ons rechte
gevoel heeft nooit vrede kun-
nen hebben t.a.v. het gesol mei
deze oorlogsslachtoffers en het
heeft het, ondanks de beslissing
van de Hoge Raad, nog niet. Maar
zuiver juridische argumenten en
rechtsgesvoel dekken elkaar niet
dikwijls... Dat wisten de oude
Romijnen al krachtens hun opvat-
ting: „Het hoogste recht is dikwijls
het hoogste onrecht“.

De Hoge Raad heeft beslist –
nu dus in laatste instantie –
dat voormalige militairen van het
KNIL, geen recht hebben op uit-
betaling van het salaris, dat zij
hebben gedurfd toen zij in Japan
se krijtsgeschiedenis waren. De
Hoge Raad overwoog, dat de
rechten en aanspraken, welke in
1949 werden geformuleerd t.a.v.
KNIL-militairen, duidelijk aantoo-
nen dat loen alleen is gedacht
aan hen, die na 26 december 1949
– dus na de overdracht van de
sovereiniteit aan Indonesië –
nog een dienstverhouding met de
KNIL hadden.

De Amerikaanse „Church He-
rald“ noemt de resultaten van het
onderzoek bevestigend. In Eng-
land toonde een onderzoek aan,
dat op een bepaalde zondag
slechts... verrieten procent der
volwassen bevolking een kerk be-
zoekt.

lijn bewoog, thans aan het ver-
mindern. Ongeveer 48.500.000
volwassenen woonden een dienst-
bij in een kerk of synagoge gedu-
rende een willekeurige week in
1957. In 1956 was dit cijfer nog
49.600.000. In 1957 bedroeg het
percentage 47 van het totale aan-
tal volwassenen.

Dat het juist meisjes – en

vrouwen – zijn die in Turkije

is misschien niet zo opvallend als

het in eerste instantie lijkt. Vele

ook in Turkije – de vrouw als

minderwaardig beschouwd. Kennal-

Pasja („Ataturk“) heeft de eerste

stappen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

ken hebben opnieuw gezegevierd.

„Wat bezit deze mens? Hoe

stapen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

KRITISCH ALLEERLEI

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

ken hebben opnieuw gezegevierd.

„Wat bezit deze mens? Hoe

stapen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

Dat het juist meisjes – en

vrouwen – zijn die in Turkije

is misschien niet zo opvallend als

het in eerste instantie lijkt. Vele

ook in Turkije – de vrouw als

minderwaardig beschouwd. Kennal-

Pasja („Ataturk“) heeft de eerste

stappen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

ken hebben opnieuw gezegevierd.

„Wat bezit deze mens? Hoe

stapen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

Dat het juist meisjes – en

vrouwen – zijn die in Turkije

is misschien niet zo opvallend als

het in eerste instantie lijkt. Vele

ook in Turkije – de vrouw als

minderwaardig beschouwd. Kennal-

Pasja („Ataturk“) heeft de eerste

stappen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

ken hebben opnieuw gezegevierd.

„Wat bezit deze mens? Hoe

stapen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

Dat het juist meisjes – en

vrouwen – zijn die in Turkije

is misschien niet zo opvallend als

het in eerste instantie lijkt. Vele

ook in Turkije – de vrouw als

minderwaardig beschouwd. Kennal-

Pasja („Ataturk“) heeft de eerste

stappen gedaan hen te bevrijden

van zwaardrukkende kluitsters. Het

is niet zo verwonderlijk, dat de

Turkse vrouw – jong of ouder –

nog niet goed raad weet met die

prille vrijheid. Als straks het gehe-

le Oosten zal zijn „ontwaakt“, als

in alle oosterse landen de vrouw

min of meer gelijkwaardig aan de

man zal zijn geworden, zullen ook

daar de eerste mentalen jaren

„delijk“ (lees: sexueel) gebied kun-

nen ontstaan. Wellicht even schoor-

kend, op den duur zeker niet bij-

zonder onrustbarend, omdat ware

vrijheid (= verantwoordelijkheid)

gezondere toestanden zal welken.

Chroesjtsjow heeft zijn doel

bereikt: hij is alleenheerser

in de Sowjet-Unie. Het tijdperk

van het „collectieve leiderschap“

is al weer voorbij. Stalins opvat-

tingen over de leiding van de Unie

van Socialistische Sowjetrepublie-

Mens is medemens

1.

Mens is medemens. Dat is een waarheid als een koe!

als ... van een mens. U had natuurlijk, volgens goed Nederlands spraakgebruik verwacht: een waarheid als een koe. Daaronder

verstaan we dan iets, dat zo zeer „vanzelfsprekend” is, zo zeer voor zich zelf spreekt, dat het buiten iedere twijfel staat. Denken we er even

over na, dan komt de twijfel. Voor alles aan de bruikbaarheid van die algemeen gebruikte zegswijze. Is een koe een „waarheid”? Een koe, een

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege- neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen, vragen ten aanzien van elkaar en nog min-

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund. derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

groot, een koe is groot, „dus” is dat een waar-

heid als een koe!

We doen dus voorzichtig, tenminste als we

elkander willen begrijpen, niet verder te gaan

dan te zeggen dat iets, ook de titel van dit opstel,

zo waar is, dat we ons nauwelijks kunnen voor-

stellen dat één mens er aan zou twijfelen. En wie

zou er, buiten de mens, nog aan kunnen twijfe-

len? Zeker niet de koe of enig ander dier. Want,

voortover we kunnen nagaan, hebben die geen

Lezingen voor de radio
13 april (VARA) 9.45 uur: Mr. H. B. J. Wastlander over „Van denken veran-deren”.
14 april (AVRO) 15.15 uur: Dr. L. van Gelder over „De opvoeding in de school”.
20 april (VARA) 9.45 uur: Dr. A. L. Constandse (onderwerp nog onbekend).
De tekst van deze lezingen is verkrijgbaar bij het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, door storting of overschrijving op giro nr. 30.49.60 of door instelling van f 0,25 aan geldige postzegels.

die koe omgaan, nog veel meer te vertellen over weten de boer en de melkmeld, die dagelijks met kennisijd, de uiers spannen en doen zeer. Mogelijk „zeg”. En dan zeggen wij, dat ie „boe” ongegeveer „oe”. En dan zeggen wij, dat ie „boe” Toegegeven, die koe roept zo nu en dan iets, zo maar een taal heeft, al is die nog zo eenvoudige? stellen? U werpt teggen, dat die koe dan toch ook verstaan door de taal. U kunt zich dat wel voor-

dat ik, als mens, mij met mijn medemenssen kan zou hebben geleerd. Voor alles dank zij het feit, dat ik dat waarheid-vormen van andere mensen ren van één waarheid zou zijn gekomen zonder Ifk niet voorstellen, dat ik ooit tot het formule- zelfde eigenaardigheid. Niet alleen menselijk, waar. Dat lijkt toch wel een uitzonderlijk men- „last” van zich afvragen of iets waar is of on- voortover we kunnen nagaan, hebben die geen len? Zeker niet de koe of enig ander dier. Want, zou er, buiten de mens, nog aan kunnen twijfe- stellen dat één mens er aan zou twijfelen. En wie zo waar is, dat we ons nauwelijks kunnen voor- dan te zeggen dat iets, ook de titel van dit opstel, elkander willen begrijpen, niet verder te gaan We doen dus voorzichtig, tenminste als we

heid als een koe!

groot, een koe is groot, „dus” is dat een waar-

daaraan valt niet te twijfelen. Die waarheid is

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

verder doorredden over die waarheid „koe”,

vooruuders dan de, door ons, mensen, gedege-

neredde melk- en vleesproducent, reageren on-

der ten aanzien van zichzelf. Tot op zekere doen,

Maar zij stellen zich niet, zoals wij mensen

denken, ook in een zekere onderlinge verstandhou-

heid van ons en niet van het rund.

derund zijn betekend, maar dat is dan een waar-

hoogte is het dus wel waar dat rund zijn ook me-

Daarvoor wekken zij bij elkaar gelijkssoortige ge-

voelens op. In zoverre leven zij, als kuddedie-

der juist is, dan noemen we haar „waar”. Dat

betekent een beeld van een stuk ervaren werke-

lijkheid dat we „koe” noemen, hetwelk beant-

woordt aan ons herinneringsbeeld. Zodra we dan

verder doorredden over die waarheid „koe”,

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

dat is een grote waarheid, dat is heel erg waar.

waarheid. Dan denken we ongeveer zo (en fout):

bruik alleen maar te zeggen: een heel grote

Ach, misschieten bedoelen we met dat sprakege-

over „de” koe dan u en ik. Altemet waarheden

veeboer en de slager weten allen heel wat meer

de waarheid „mens”. De veerarts, de bioloog, de

voudig te zijn. Bijna even weinig eenvoudig als

blijkt die waarheid helemaal niet meer zo een-

Kreten die nog klinken

alsot hij bij alle dingen een direct verband tussen binnen en buiten, tussen stof en niet-stof zag.

De van de oude en de nieuwe tijd, steeds in twee gemoedstazen. Hij verafschuwde van het oude de luchthigheid en al evenzeer van het nieuwe de luchthigheid waar ze onbeduidend werd.

De verburgerlijking van al wat progressief was bracht hem tot een haast bijbelse verbolgenheid. „Wat voor de vakbeweging een triomfale op-gang was, was voor de socialistische beweging een beschamende neergang. . . .”

Bij een herdruk zou het misschien overweging verdienen aan te geven wie Joost Mendes beschrijft, daar hij hen wel uiterst plastisch fysisch aanduidt, maar niet met name noemt. Hoeveel lezers uit de aankomende generatie kunnen, zonder nasnuffelen, zijn figuren thuisbrengen? De meesten nu al niet. En later nog slechts een enkeling.

Het werk van Joost Mendes is niet alleen voor het tijdvak tot 1930, doch meer nog, ongewild, voor volgende perioden geschreven. Het bevat alle elementen die de jaren voor en na Tachtig en vooral de eerste drie decennia onzer veelbewogen eeuw tot leven en zo tot ons begrip brengen.

De veelbewogenheid van ons leven van vandaag ligt immers in de kiem in dat wat er onmiddellijk aan voorafging en door een andere, maar niet minder heftige bewegenhed tot het heden werd gedreven.

En Joost Mendes was een der weinigen uit die tijd die er, bijna profetisch, de voortekenen van hebben gezien.

Joost Mendes: Herinnering aan een Stad. Querido Amsterdam (Salamanca'derreeks)

Nieuwe uitgaven voor de jeugd

Wijze van de als het ware symbolische bouw van de Diamantbuurs en raakt in verwoering over Bertage, steekt de draak met de zoethoutinaampjes van de zoethoutbuusjes in het Gooi, met alles wat knusjes-knus is, met de ook bij de arbeiders „kriolende pullentefeit” en het driehoekskeoor-pullentefeit in het gangelijf. Joost Mendes haat de kletse kleine burger, verdoemt het hoofdstedelijke bouwwanbehoeur uit die jaren. Uit die jaren? Kijken wij soms niet meer tegen de Pijp aan en tegen heel de revoluitiebouw van het Overtoomkwarter? Als hij het over de „verrijming” heeft bij de artiso-prolee, spreekt hij over „de wild opkomende rumboon en de allernieuwste petit-fours”. Prachtig, wat hij heeft te zeggen over de anders toch werkelijk niet zo hartverle-tende — wel stankbannende! — aanleg van riolen,

door TIL BRUGMAN

iteraire uitstrekt. Hij vertelt op indrukwekkende dering die zich tegenover Multatuli — dan door Roland Holst en Van Collem, over zijn bewon-over zijn verbondenheid met Gorter, Henriëtte. Hij spreekt over de letterkundige van zijn tijd,

reinde Pinksterderhegezelschappen . . .

vis-colleges, hun loterijclubs en hun potverre-hulp betrachten. Het waren hun lievertafels,

Lezers in die jaren, al naar hun geestelijke structuur, lazzen of Israel of Emanuel Querido. Al had ook de laatste deel aan het kaleidoskopische dat de letterkunde toen meezwipte, dit grillige heen- en weerachtien was bij hem aan een kern gebonden, aan een idee. Hij doldte niet met de kwasi schillderachtghed van een buurt, een milieu. Hij zag de ellende van dat — voor de buitenwacht — zo lief schillderachtige. Emanuel Querido vertroefelde de armoe niet noch verdoe-zelde hij haar, zodat de burger er even vertederd op als vertekkerd door werd en bij wijze van ver-tier de gote buurtjes ging opzoeken. Vandaar, dat hij bij de midden- en „betere” standen niet geïelfd was. Israel Querido wel, want zijn „ge-zellijge” hantiering van de berooidheid dempte het schuldgevoel doordat hij de lastige verantwoor-delijkheidsvraag niet stelde.

Om de strekking enigszins te illustreren, geeft ik u een paar doorkijkjes op Joost Mendes' visies, neergelegd in zijn levenswerk:

„al wat muur was, was beplakt met een pro-claimatie waarby Willem en de Minister ken-Lindgren in drie op elkaar aansluitende delen Van der Peet te Amsterdam, beschrijft *Astrid* de belevnissen van een zevental kinderen er-gens hoog in de bergen van Zweden. Bolderbu-ren is nl. de naam van een gehucht dat uit drie boerderijen bestaat die dichtbij elkaar staan. Wij zien de kinderen spelletjes doen, samen naar school gaan, elkaar plagen en dan weer een-drachtig iets gezelligs ondernemen.

Het verhaal wordt verteld door kleine Lisa; de schrijfter heeft zich zo volkomen ingeleefd in de kinderen dat men inderdaad alles met kin-derogen bekiijkt, waardoor de kleine gebeurtenis-jes een bijzonderere charme krijgen. De compositie is buitengewoon geslaagd; de kinderen worden groter en de boeken iedere keer iets dikker, ter-wijl de stijl gaandeweg ook iets moeijijker wordt. Het geheel — met de fijne illustraties — is uitstekend verzorgd en goed vertaald. Voor jon-ge kinderen en vooral voor kleine meisjes van 7-9 jaar, warm aanbevolen. De prijs is per dl. f 3,50.

Bij *De Arbeiderspers, Amsterdam*, verscheen van *Annie Schmidt „Wipala”*. Wipala is een klein kerelijf dat op een dag zijn entree maakt bij de familie Blom. Al gauw blijkt dat hij weggestuurd is door zijn soortge-

leentlijk bij ziekte of ongeval, de onderlinge (de werkelozen) „die en passant en dan al-kaar gescheide, myoop-brullende taagelleerdheid”. „Wel hadden zij hun vereenigingen” baren predikenden vroedmeester” (van) „de Joost Mendes spreekt van „de altijd maar den verdriegen vader. . . .”

gang veranderd in het eenzame kuterijf van milie — den Zondagschen gezamenlijken ker-kei gezin in de pafte genoeglijkheden der fa-eerst gekleerd tegen de interne traditie van „Had zich de gemoderneerde onvree de opkomende arbeidersbeweging).

„de echt Hollandse, degelijf-gebakerde soliditeit ontwikkelde zich brutaal.” (tegen we er nog van?”) (de eerste socialistien) „... de bedelling, de liefdadighed, wat willen „Ze schreeuwden zich het zuur.

houding. . . . dat hij vrede sloot met Aijeh. . . .” afdrupelde op hem en zijn verdorven hof-verder uit het zweet en bloed der arbeiders

(Voor 11 jaar e.o.)

P. DE HAAS

Vervolg: IK denk er ZO over:

Dodenherdenking

In uw nr. van 29 maart j.l. trof mij het artikel van prof. Stuveling, dat ik zo van harte en geheel onderschrijf. Zelf had ik mij reeds verbaasd over de bedoelde verschuiving van de herdenking van onze doden. En zelf had ik reeds besloten, dat aan boord van mijn boot de vlag halfstok zou waaien, op de gekijkte tijd en – op 4 mei.

Is dat wellicht een voorbeeld ter navolging? Velen onzer zullen, helaas, doden te betreuen hebben. En aangezien wij vrije mensen zijn in een vrij land, meen ik, dat wij allen het recht hebben van die herdenking blijf te geven op de daarvoor eens vastgestelde datum. Zij, wie dit ter harte gaat, kunnen evenzo de twee minuten stilte ter herdenking op de zondag in acht nemen.

G. HAM

Leraarsweduwe, 51 jaar, pacifiste, na-tuurlijkehester, in bezit van eigen woning centrum des lands, boerlijke streek, zoekt geestverwant(e) als huisgenoot. Brieven onder no. 2 aan Centraal Bureau Hum. Verbond.

Wie heeft een benedenkamer aan tuinen en zonijde voor rustbehoevende dame (schrijft) van m.l. in of in omiddel-lijke omgeving van Bilthoven? Verpleging niet nodig. Wel bereiding van warme maaltijd en onderhoud van kamer. Brieven (met voorwaarden) aan B. Vecht-man, Bergweg 18, Doetinchem.

ANTWOORD

op kindervragen geeft de brochure **KINDEREN TUSSEN HUMANISME EN CHRISTENDOM**

door A. J. Groenman-Deinum
In deze brochure behandelt de schrijfter de voorlichting over de godsdienst in de humanis-tische gezinsopvoeding.

Prijs f 0,75.
Deze nieuwe uitgave is verkrijgbaar bij Oudegracht 152, Utrecht. Tel. 030-10163, postgirorekening 304960.

De kerkeijken zorgen voor hun wezen door het instandhouden van weeshuizen etc. Buiten-kerkeijken zorgen voor hun wezen door zich aan te sluiten bij de

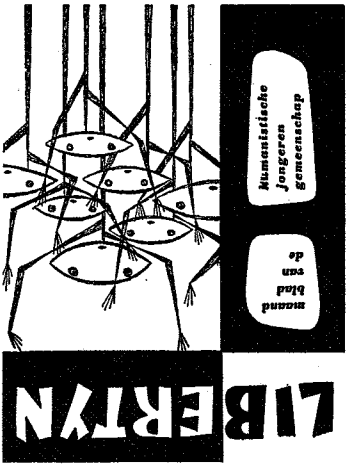
WEEZENKAS

Vereniging op de grondslag van het beginsel: „Opvoeding zonder geloofsdogma” Inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de Secretaris W. DE HAAS, Adm. de Ruyterweg 234, Amsterdam-W

Beschaaide vrijgezel, 36 jaar, algemeen ontwikkeld, zoekt een SERIEUZE LEVENSPARTNER

Kinderen geen bezwaar.
Brieven onder no. Apr. 1 bureau van dit blad.

wat leeft er onder de jongeren?

maandblad h.j.g.
redactie secr.: Johan hardik, spijkersstraat 42, arnhem
administratie: kijkdinstr. 58 III, amsterdam
abonnement f 2.— per jaar
postgiro 584802 c.n.v. penningsh.j.g. te hardinxveld-glessendam.

VREDESACTIE

onder redactie van Dr. W. J. JONG en H. KUYSTEN
Administratie-adres: Postbus 246, Rotterdam
Postgiro 445129 • Abonnementsprijs f 5.— per jaar

Ook Uw buitenkerkelijke buurman interesseert zich voor „Mens en Wereld”.
Laat het hem lezen en maak hem abonneel

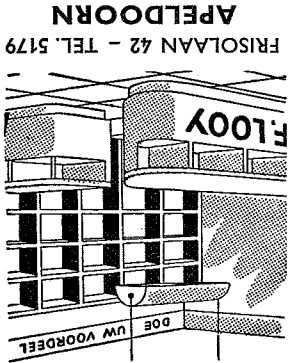
Verslag I.H.E.U.-congres

Het verslag van het I.H.E.U.-congres gehouden in Londen van 26-31 juli 1957 is tegen betaling van f 5.— verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht.
Giro nr. 304960.

Zoëven verschenen de 2e druk van:

„ECHT EN ONECHT IN GELOOF EN ONGELOOF”

van Prof. Dr. T. T. ten Have
Verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, tegen f 0,75 per exemplaar. Giro nr. 304960.

WINKELBETIMMERING
VAKKUNDIG
VLUG

VERENIGING
VOOR FACULTATIEVE
CREMATIE

Riouwstraat 186, s-Gravenhage
Telefoon 1700-554797

Heeft Al reeds een
codicil geschreven?
Wat niet het het
de zaak is.
Op verzoek worden
codicil-formulieren
gratis toegestaan.

CREMATIE